

Krzyżanowski

malarstwo/painting

BOSZ
art

Portret Konrada
Krzyżanowskiego
1915–1922

Portrait of Konrad
Krzyżanowski
1915–1922

Krzyżanowski

malarstwo/painting

BOSZ
art

Wydawnictwo BOSZ
Szymanik i wspólnicy sp. jawna
38-722 Olszanica

Wydawca

Published by

ul. Przemysłowa 14
38-600 Lesko
tel. +48 13 469 90 00
fax +48 13 469 61 88
e-mail: biuro@bosz.com.pl
www.bosz.com.pl

Biuro

Office

*To był wulkan! Był taki w sztuce, w życiu,
w nauczaniu!**

Konrada Krzyżanowskiego trudno przypisać do konkretnego stylu. W 1900 roku osiadł w Warszawie, wpisując się w tamtejsze młodopolskie środowisko artystyczne. Jego zaledwie dwudziestoletni okres twórczości malarskiej zdominowany był przez przejmujące portrety i efektowne – pełne typowej dla Młodej Polski symboliki, ale równocześnie nowocześnie ekspresyjne – pejzaże.

Urodził się w 1872 roku w Krzemieńczuku na Ukrainie, w rodzinie urzędnika państwowego o szlacheckim pochodzeniu. Po przeprowadzce rodziny do Kijowa młody Krzyżanowski uczęszczał do gimnazjum i równocześnie do Szkoły Rysunkowej Nikołaja Muraszki. Po uzbieraniu odpowiedniej kwoty w 1892 roku wyjechał do Sankt Petersburga i podjął tam studia w Akademii Sztuk Pięknych. Uczęszczał na kursy wieczorowe, dzięki czemu w ciągu dnia mógł zarabiać na swoje utrzymanie. W Sankt Petersburgu pozostał do roku 1897 – do czasu konfliktu z rektorem Akademii i strajków studenckich, które wybuchły w jego obronie. Sankt Petersburg ukształtował osobowość artystyczną Krzyżanowskiego. Pod wpływem nauczycieli, a przede wszystkim Archipa Kuindzego – rzecznika nowych prądów artystycznych – zainteresował się tematyką portretową i pejzażową. Wtedy też narodził się jego brawurowy sposób malowania, operowanie szerokimi i dynamicznymi pociągnięciami pędzla.

Zainteresowanie malarstwem krajoobrazowym ugruntował podczas późniejszych

*He was a volcano! In art, in life and
in teaching!**

The style of Konrad Krzyżanowski is hard to define. In 1900, he settled in Warsaw, joining the local Young Poland art circles. His mere twenty years of artistic activity as a painter were dominated by impressive portraits and effective, modernly expressive landscapes filled with typical Young Poland symbols.

He was born in 1872 in Kremenchuk, Ukraine, to the family of a government official with a noble background. After his family moved to Kiev, the young Krzyżanowski attended gymnasium and simultaneously the Drawing School of Nikolay Murashko. Having saved enough, in 1892, he left for Saint Petersburg and started a course at the Academy of Fine Arts. He took evening classes, so that during the day he could make a living. He remained in Saint Petersburg until 1897, when he had an argument with the rector of the academy and students went on strike in his defence. Saint Petersburg shaped Krzyżanowski's artistic personality. Inspired by his teachers, mainly Arkhip Kuindzhi, an advocate of new artistic trends, he took an interest in portraits and landscapes. At that time, his breathtaking painting style emerged, involving wide and dynamic brush strokes.

His interest in landscape painting consolidated during his later studies at Simon Hollósý's private school in

studiów w Monachium, w prywatnej szkole Szymona Hollóssy'ego, skąd wyjeżdżał na plenery artystyczne do miejscowości Nagybánya na Węgrzech, gdzie – wzorem francuskiego Barbizon – powstała kolonia artystyczna skupiająca malarzy pejzażystów.

W 1900 roku Krzyżanowski przyjechał do Warszawy i wtedy rozpoczął się najbardziej intensywny etap jego życia i twórczości. Włączył się w życie warszawskiej cyganerii z kręgu czasopisma „Chimera”, poznał Stanisława Przybyszewskiego i zafascynował się jego poglądami, ale przede wszystkim tworzył. Prace okresu warszawskiego są pełne emocji i dynamizmu, utrzymane w wysmakowanej kolorystyce. Wyjątkowy w jego dorobku tego czasu jest *Portret Pelagii Witosławskiej*, wręcz demoniczny, a przede wszystkim, dzięki ekspresji i wyrazistemu światłocieniowi, ukazujący prawdę o wiekowej modelce.

W latach 1904–1908, podczas wyjazdów plenerowych ze studentami, Konrad Krzyżanowski zwrócił się w stronę malarstwa pejzażowego. Latem 1908 roku powstały *Chmury w Finlandii* – monumentalna i pełna rozmachu kompozycja pejzażowa, charakteryzująca się szczególnym nastrojem. Artystę nie interesowało wierne odтворzenie natury, ale pełna temperamentu jej interpretacja, pozwalająca na swobodne, szybkie i szkicowe zarejestrowanie chwili. Malarz przekształcał naturę, naruszał jej porządek, by wydobyć z niej intensywność i żywiołowość.

Praca pedagogiczna była drugą, obok malarstwa, wielką pasją Konrada Krzyżanowskiego. W Warszawie przez cztery

Munich, which organised outdoor workshops in Nagybánya, Hungary, where – like in Barbizon, France – an art colony of landscape painters was formed.

In 1900, Krzyżanowski left for Warsaw and it was then that his most intense artistic activity began. He got involved with Warsaw's Bohemia from the “Chimera” magazine circle; he met Stanisław Przybyszewski and was fascinated by his views. But most of all, he created art. His works from the Warsaw period are full of dynamism and sophisticated colours. A unique piece from that time is his *Portrait of Pelagia Witosławska*, quite demoniacal, but mainly – thanks to the expressiveness and vivid chiaroscuro – revealing the truth about the elderly model.

Between 1904–1908, during his outdoor student workshops, Konrad Krzyżanowski turned to landscape painting. In the summer of 1908, he created *Clouds in Finland* – a monumental and spirited landscape scene characterised by a distinct mood. The artist was not interested in faithfully recreating nature, but in a bold interpretation allowing a free, fast and sketchy record of the moment. The painter modified nature, violated its order to bring out its intensity and spontaneity.

Besides painting, Konrad Krzyżanowski's other passion was teaching his students. Until 1904, for four years, he ran his own painting

lata – do 1904 roku – prowadził własną szkołę malarską, a następnie – do 1909 roku – był profesorem w tamtejszej Szkole Sztuk Pięknych. Był lubiany i doceniany przez uczniów, których wyprowadził poza ciasne pracownie i rokrocznie wyjeżdżał z nimi w plener. Jeździli między innymi do Zwierzyńca, Istebnej, Werek na Litwie oraz do Finlandii. Jedną z uczennic Krzyżanowskiego była Michalina Piotruszewska, późniejsza żona i wierna towarzyszką malarza, która swoje skrzydła artystyczne rozwinęła dopiero po śmierci męża w 1922 roku.

Urszula Kozakowska-Zaucha

* Cyt. za: Jan Kleczyński, *Konrad Krzyżanowski i niektóre dążenia sztuki francuskiej* [w:] „Sztuki Piękne”, nr 7, Kraków 1932.

school in Warsaw, and then, until 1909, he was a professor at the School of Fine Arts in Warsaw. He was popular and appreciated by his students, whom he led out of cramped studios and for whom he organised annual outdoor workshops. For example, he took them to Zwierzyniec, Istebna, Verkiai (Lithuania) and Finland. One of Krzyżanowski's students was Michalina Piotruszewska, the painter's future wife and loyal companion, who unleashed her full artistic potential only after her husband's death in 1922.

Urszula Kozakowska-Zaucha

* Qtd. in: Jan Kleczyński, *Konrad Krzyżanowski i niektóre dążenia sztuki francuskiej* [in:] „Sztuki Piękne”, No. 7, Kraków 1932.

Urszula Kozakowska-Zaucha – historyk sztuki, kurator w Muzeum Narodowym w Krakowie, autorka wystaw i opracowań poświęconych sztuce polskiej XIX i XX wieku, m.in. Olgi Boznańskiej, Jana Stanisławskiego, Jacka Malczewskiego.

Urszula Kozakowska-Zaucha – art historian and curator of the National Museum in Kraków. She has designed numerous exhibitions and written on Polish 19th- and 20th-century art, including works on Olga Boznańska, Jan Stanisławski, and Jacek Malczewski.

Portret Marii Krzymuskiej
(*Theresity*)
około 1900
olej na płótnie
69,3 × 58,5 cm

Portrait of Maria Krzymuska
(*Theresita*)
circa 1900
oil on canvas
69.3 × 58.5 cm

*Portret Władysława Warneńczyka,
króla Polski
1900
olej na płótnie
63 × 44 cm*

*Portrait of Władysław of Varna,
King of Poland
1900
oil on canvas
63 × 44 cm*

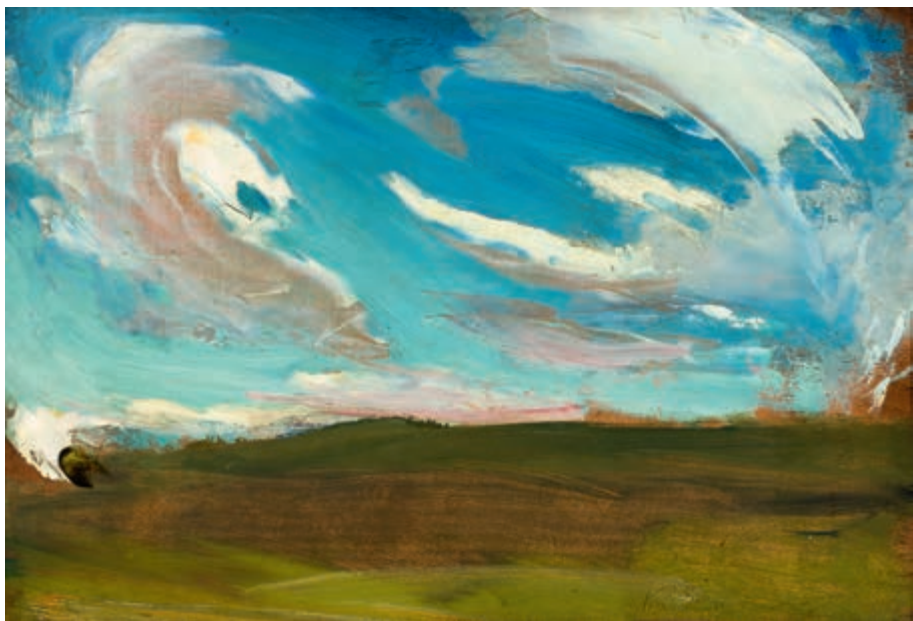
*Malarz Janusz Nawroczyński
w pracowni, szkic
1905–1906
olej na desce dębowej
34 × 23 cm*

*Painter Janusz Nawroczyński
in the Studio, sketch
1905–1906
oil on oak board
34 × 23 cm*

*Malarz Roman Laskowski
przy stole, szkic
1905–1906
olej na desce dębowej
32 × 24 cm*

*Painter Roman Laskowski
at the Table, sketch
1905–1906
oil on oak board
32 × 24 cm*

Chmury, szkic
1906
olej na desce dębowej
22,5 × 34 cm

Clouds, sketch
1906
oil on oak board
22.5 × 34 cm

Studium chmur
1906
olej na desce dębowej
23 × 33 cm

Study of Clouds
1906
oil on oak board
23 × 33 cm

Szkic pejzażowy – *Staw*
około 1907
olej na desce dębowej
24 × 34 cm

Landscape sketch – *Pond*
circa 1907
oil on oak board
24 × 34 cm

Werki pod Wilnem

1907
olej na płótnie
68,5 × 82 cm

Verkiai near Vilnius

1907
oil on canvas
68.5 × 82 cm

Portret pani Makowskiej

1914
olej na płótnie
126 × 101 cm

Portrait of Ms. Makowska

1914
oil on canvas
126 × 101 cm

Portret Marii Piotruszewskiej

1914
olej na płótnie
91 × 76,7 cm

Portrait of Maria Piotruszewska

1914
oil on canvas
91 × 76.7 cm

*Portret doktora
Kazimierza Mazarakiego*
1921
olej na płótnie
33,5 × 22,5 cm

*Portrait of Doctor
Kazimierz Mazaraki*
1921
oil on canvas
33.5 × 22.5 cm

Portret pani M.G.

1920–1921
olej na tekturze
śr. 65,5 cm

Portrait of Ms. M.G.

1920–1921
oil on cardboard
diam. 65,5 cm

Konrad Krzyżanowski (1872–1922) – malarz, rysownik i pedagog, przedstawiciel wczesnego ekspresjonizmu. Kształcił się w kijowskiej Szkole Rysunkowej oraz Akademii Sztuk Pięknych w Sankt Petersburgu. Po konflikcie z rektorem uczelni wyjechał do Monachium, gdzie kontynuował naukę w prywatnej szkole Szymona Hollósy'ego. Tworzył głównie pejzaże i portrety charakteryzujące się dynamicznym sposobem malowania. Oprócz działalności artystycznej intensywnie udzielał się jako pedagog, prowadząc własną szkołę malarską. Do najważniejszych prac artysty należą: pełen ekspresji *Portret Pelagii Witostawskiej* (1912) oraz monumentalna kompozycja *Chmury w Finlandii* (1908).

Konrad Krzyżanowski (1872–1922) – painter, draughtsman and teacher, representative of early Expressionism. Studied at the Kiev Drawing School and the Academy of Fine Arts in Saint Petersburg. Following an argument with the rector of his university, he left for Munich, where he continued his education at Simon Hollósy's private school. He mostly created landscapes and portraits using dynamic brush strokes. Apart from his artistic activity, he was also an active teacher, running his own painting school. His key works include: the expressive *Portrait of Pelagia Witostawska* (1912) and the monumental composition *Clouds in Finland* (1908).